

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 22. 9. 2021, sp. zn. 6 To 60/2021, ECLI:CZ:VSPH:2021:6.TO.60.2021.1

Číslo: 23/2022

Právní věta:

Samotná skutečnost, že obviněný byl předán do České republiky, aniž se vzdal uplatnění zásady speciality, není důvodem pro zastavení trestního stíhání podle § 11 odst. 1 písm. c) tr. ř. jen proto, že státní zástupce v přípravném řízení nepodal návrh podle § 198 odst. 3 z. m. j. s. na vyžádání dodatečného souhlasu se stíháním obviněného, pokud je toto trestní stíhání vedeno v České republice pro jiný skutek spáchaný před předáním bez omezení jeho osobní svobody vazbou a dosud nedošlo k jeho pravomocnému odsouzení k nepodmíněnému trestu odnětí svobody, a ani mu nebylo pravomocně uloženo ochranné opatření spojené se zbavením osobní svobody [§ 198 odst. 1 písm. a) z. m. j. s.].

Soud: Vrchní soud v Praze

Datum rozhodnutí: 22.09.2021

Spisová značka: 6 To 60/2021

Číslo rozhodnutí: 23

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Zásada speciality, Zastavení trestního stíhání

Předpisy: § 11 odst. 1 písm. c) tr. ř.

§ 198 odst. 1 písm. a) z. m. j. s.

§ 198 odst. 3 z. m. j. s.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Dotčená rozhodnutí:

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 8. 2013, sp. zn. [11 Tz 45/2013](#), uveřejněný pod číslem 42/2014 Sbírek soudních rozhodnutí a stanovisek, část trestní

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. 8. 2015, sp. zn. [11 Tcu 24/2015](#)

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 7. 2021, sp. zn. [11 Tcu 37/2021](#)

Sbírkový text rozhodnutí:

Vrchní soud v Praze ke stížnosti státního zástupce zrušil usnesení Městského soudu v Praze ze dne 10. 8. 2021, č. j. 46 T 3/2021-82, a soudu prvního stupně uložil, aby ve věci znovu jednal a rozhodl.

I.

Rozhodnutí soudu prvního stupně

1. Městský soud v Praze usnesením ze dne 10. 8. 2021, č. j. 46 T 3/2021-82 (dále jen „napadené usnesení“), rozhodl podle § 231 odst. 1, 2 a § 223 odst. 1 tr. ř. z důvodu § 11 odst. 1 písm. c) tr. ř. o zastavení trestního stíhání obžalovaného Z. B. (dále též jen „obžalovaný“) pro skutek (z důvodu hospodárnosti se znění skutku na tomto místě neuvádí a odkazuje se přímo na výrok napadeného usnesení), v němž je spatřován zločin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 3 písm. a) tr. zákoníku, ve znění účinném od 1. 10. 2020.

2. V odůvodnění napadeného usnesení soud prvního stupně mj. uvedl, že obžalovaný byl do České republiky předán justičními orgány Francouzské republiky na základě evropského zatýkacího rozkazu vydaného Krajským soudem v Ústí nad Labem ze dne 20. 6. 2016, sp. zn. 50 T 5/2012, za účelem výkonu trestu odnětí svobody, jenž mu byl v uvedené věci uložen. Předání obžalovaného bylo realizováno dne 15. 7. 2016, přičemž téhož dne obžalovaný nastoupil výkon trestu odnětí svobody uloženého mu ve věci vedené u Krajského soudu v Ústí nad Labem pod sp. zn. 50 T 5/2012. Plánovaný konec výkonu tohoto trestu byl stanoven na den 11. 3. 2021, avšak usnesením Okresního soudu Plzeň - město ze dne 25. 3. 2019, sp. zn. 3 PP 8/2019, které nabylo právní moci dnem 25. 3. 2019, byl obžalovaný podmíněně propuštěn z výkonu tohoto trestu odnětí svobody se stanovením zkušební doby v trvání 5 let za současného uložení dohledu a uložení přiměřených povinností a omezení podle § 89 odst. 2 tr. zákoníku spočívajících v tom, že mu bylo uloženo, aby po propuštění na svobodu neprodleně nastoupil do zaměstnání, bez zbytečných důvodů neměnil zaměstnavatele, v případě ztráty zaměstnání se zaevidoval na úřadu práce a s tímto orgánem řádně spolupracoval a dále aby nejpozději do 2 dnů od propuštění na svobodu kontaktoval Probační a mediační službu a neměnil zaměstnání bez jejího souhlasu a bydliště bez jejího vědomí. Ze spisového materiálu Krajského soudu v Ústí nad Labem vedeného pod sp. zn. 50 T 5/2012 plyne, že obžalovaný se v rámci předávacího řízení před francouzskými justičními orgány nevzdal uplatnění zásady speciality. Dne 19. 9. 2017, tj. v době, kdy se obžalovaný nacházel ve shora uvedeném výkonu trestu odnětí svobody, mu bylo ve věznici doručeno usnesení o zahájení trestního stíhání jeho osoby v trestní věci vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 46 T 9/2020 (z níž byla věc obžalovaného Z. B. dne 28. 6. 2021 podle § 23 odst. 1 tr. ř. vyloučena k samostatnému projednání a rozhodnutí, a to pod sp. zn. 46 T 3/2021). Státní zástupce Městského státního zastupitelství v Praze v přípravném řízení nepodal návrh na vyžádání dodatečného souhlasu vydávajícího orgánu k rozšíření trestního stíhání obžalovaného Z. B. (na rozdíl od postupu státního zástupce v jiné trestní věci obžalovaného vedené Městským soudem v Praze pod sp. zn. 63 T 3/2021, kde tak státní zástupce učinil). Trestní stíhání obžalovaného ve věci vedené pod sp. zn. 46 T 9/2020 (resp. sp. zn. 46 T 3/2021) probíhalo po jeho podmíněném propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, obžaloba pro shora uvedený zločin byla na obžalovaného podána dne 30. 12. 2020.

3. Soud prvního stupně v odůvodnění napadeného usnesení dále dospěl k závěru, že trestní stíhání obžalovaného je v rozporu se zákonem a je nepřijatelné, neboť v trestním řízení byla porušena procesní práva obžalovaného, který se v předávacím řízení nevzdal práva na uplatnění zásady speciality a justiční orgán vydávajícího státu nebyl v přípravném řízení požádán o souhlas s rozšířením trestního stíhání obžalovaného. Protože se trestní stíhání obžalovaného v projednávané věci konalo v rozporu se zásadou speciality, nemůže být zákonným podkladem pro vydání meritorního rozhodnutí. Trestní stíhání obžalovaného bylo zahájeno v době, kdy se nacházel ve výkonu trestu odnětí svobody uloženého soudem, který vydal evropský zatýkací rozkaz, na jehož základě byl obžalovaný na území Francouzské republiky zadržen a následně předán do České republiky. Toto pochybení nebylo napraveno tím, že byl obžalovaný z výkonu tohoto trestu podmíněně propuštěn za současného uložení přiměřených povinností, omezení a dohledu probačním úředníkem. V projednávané věci hrozí obžalovanému v případě uznání viny přísný nepodmíněný trest

odnětí svobody - viz návrh státního zástupce v obžalobě. Tím spíše měl státní zástupce v přípravném řízení podat příslušný návrh soudu k podání žádosti francouzským justičním orgánům o souhlas s rozšířením trestního stíhání obžalovaného pro skutek, pro který je stíhán ve věci vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 46 T 9/2020. Pokud by státní zástupce Městského státního zastupitelství v Praze navrhoval jiný druh trestu nespojený se zbavením osobní svobody, pak není takového souhlasu třeba. Soud prvního stupně má za to, že souhlas francouzských justičních orgánů s rozšířením trestního stíhání obžalovaného je pro trestní řízení proti obžalovanému ve věci vedené pod sp. zn. 46T 9/2020 (nyní pod sp. zn. 46 T 3/2021) nezbytně nutný, neboť v případě vyhlášení odsuzujícího rozsudku ukládajícího nepodmíněný trest odnětí svobody by jej nebylo možno bez souhlasu vydávajícího orgánu vykonat.

II.

Stížnost státního zástupce a vyjádření k ní

4. Proti tomuto usnesení podal včas ve lhůtě uvedené v § 143 odst. 1 tr. ř. stížnost státní zástupce Městského státního zastupitelství v Praze (dále jen „státní zástupce“), který v jejím odůvodnění uvedl, že policejnímu orgánu ani dozorovému státnímu zástupci od počátku trestního stíhání obžalovaného, tj. ode dne 19. 9. 2017, nebylo známo, že se obžalovaný při vydání z Francie nevzdal zásady speciality. Na uvedenou skutečnost upozornil obžalovaný až dne 23. 10. 2019 při prostudování spisu a současně namítl, že jeho trestní stíhání je nepřipustné s ohledem na zásadu speciality. Vzhledem k tomu, že obžalovaný se zdržoval na území České republiky po uplynutí 45 dnů po svém propuštění z výkonu trestu odnětí svobody dne 25. 3. 2019, ačkoli měl možnost opustit území České republiky, má státní zástupce za to, že byla naplněna zákonná výjimka ze zásady speciality uvedená v § 198 odst. 1 písm. c) z. m. j. s. Dohled, přiměřené povinnosti a omezení, které byly obžalovanému v souvislosti s jeho podmíněným propuštěním uloženy, posoudil státní zástupce tak, že obžalovanému neznemožňují opustit území České republiky. Státní zástupce má za to, že trestní stíhání obžalovaného není nepřipustné. I kdyby při rozhodování o stížnosti soud dospěl k závěru, že zákonná výjimka ze zásady speciality stanovená v § 198 odst. 1 písm. c) z. m. j. s. není v případě obžalovaného dána, pak stejně není na místě zastavení trestního stíhání, ale projednání jeho trestní věci v řízení před soudem a při uznání jeho viny zohlednění zásady speciality uložením jiného trestu než nepodmíněného trestu odnětí svobody. Obžalovaný nebude ohrožen nepodmíněným trestem odnětí svobody a jeho trestní stíhání bude přípustné z důvodu naplnění výjimky ze zásady speciality ve smyslu § 198 odst. 1 písm. d) z. m. j. s. Závěrem státní zástupce navrhl, aby bylo napadené usnesení zrušeno.

5. Obžalovaný se vyjádřil ke stížnosti státního zástupce prostřednictvím svého obhájce a namítl, že nebylo jeho povinností upozorňovat orgány činné v trestním řízení, aby si k jeho trestnímu stíhání vyžádaly souhlas francouzských justičních orgánů s ohledem na zásadu speciality, neboť tato skutečnost jim byla dostatečně známá z výpisu z evidence Rejstříku trestů a z další evidence Policie České republiky k jeho osobě, pokud by postupovaly v souladu s ustanoveními § 2 odst. 4, 5 tr. ř. Spis Krajského soudu v Ústí nad Labem vedený pod sp. zn. 50 T 5/2012 byl orgánům činným v přípravném řízení k dispozici, nedodržely však z úřední povinnosti postup podle § 2 odst. 4 tr. ř. Druhá úvaha státního zástupce týkající se možnosti opuštění území České republiky podle obžalovaného hraničí s návodem ke spáchání trestného činu a k maření plnění podmínek podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody stanovených v usnesení Okresního soudu Plzeň-město ze dne 25. 3. 2019, sp. zn. 3 Pp 8/2019, přičemž obžalovaný plní opatření uložená Okresním soudem Plzeň-město. Je sice na svobodě, jak uvedl státní zástupce, ale nelze z toho dovodit, že po podmíněném propuštění z výkonu trestu odnětí svobody se obžalovaný nachází na území České republiky dobrovolně a mohl by ho opustit. Obžalovaný není na území České republiky dobrovolně, ale je zde proto, že působí zajišťující instituty usnesení Okresního soudu Plzeň-město, které omezují jeho pohyb. Obžalovaný má za to, že názor státního zástupce je nesprávný, a v této souvislosti

poukázal na usnesení Nejvyššího soudu ve věci vedené pod sp. zn. [11 Tcu 29/2006](#). Obžalovaný navrhl, aby vrchní soud zamítl stížnost státního zástupce.

III.

Rozhodnutí stížnostního soudu

6. Vrchní soud v Praze z podnětu podané stížnosti podle § 147 odst. 1 tr. ř. přezkoumal správnost napadeného usnesení, jakož i řízení, jež mu předcházelo, a dospěl k závěru, že stížnost je důvodná, byť z jiných důvodů.

7. Na úvod je třeba uvést, že smyslem zásady speciality je ochrana obviněného před trestním stíháním pro skutky, pro něž nebyl dožádaným státem vydán nebo předán (obviněný nemůže být ve státě, kam byl vydán nebo předán, stíhán či zbaven osobní svobody pro jiné skutky, než pro které byl dožádaným státem vydán), a to v době, kdy se nachází v moci orgánů dožadujícího státu. Zásada speciality je upravena v ustanoveních § 85 a § 198 z. m. j. s. První z nich je zařazeno v části upravující spolupráci s mezinárodními trestními soudy a tribunály, a to v hlavě upravující vydání osoby. Druhé ustanovení je zařazeno v části upravující zvláštní postupy mezinárodní justiční spolupráce s jinými členskými státy Evropské unie, a to v hlavě upravující předání osoby. V projednávaném případě byl obžalovaný předán do České republiky z Francouzské republiky na základě justiční spolupráce členských států Evropské unie, tudíž i zásadu speciality je třeba v jeho případě posoudit podle § 198 z. m. j. s. a judikatury vztahující se výlučně k tomuto ustanovení, tj. nelze bez dalšího použít judikaturu vztahující se k § 85 z. m. j. s. a ani starší judikaturu vztahující se k § 406 tr. ř. účinného do 31. 12. 2013, tj. do nabytí účinnosti zákona č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních. Úprava zásady speciality v § 198 z. m. j. s. je speciální, užší než v § 85 z. m. j. s. a než byla dříve v § 406 tr. ř. Na tomto místě je třeba upozornit, že soud prvního stupně v textu odůvodnění napadeného usnesení nesprávně užil pojmy odvozené od slova „vydat“, když měl správně uvádět termíny odvozené od slova „předat“.

8. Ustanovením § 198 odst. 1 z. m. j. s. se provádí ustanovení čl. 27 rámcového rozhodnutí Rady Evropské unie ze dne 13. 6. 2002 č. 2002/584/SVV o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy (dále jen „rámcové rozhodnutí“). Pro posouzení zásady speciality je klíčový rozsudek Soudního dvora ze dne 1. 12. 2008 č. [C-388/08](#) ve věci Artur Leymann, Aleksei Pustovarov, který ve vztahu k článku 27 rámcového rozhodnutí zaujal při rozhodování o předběžné otázce právní názor, podle něhož výjimka stanovená v čl. 27 odst. 3 písm. c) rámcového rozhodnutí musí být vykládána v tom smyslu, že pokud jde o „jiný trestný čin“, než kvůli kterému byla osoba předána, musí být souhlas vyžádán – v souladu s čl. 27 odst. 4 rámcového rozhodnutí – a získán, má-li být vykonán trest odnětí svobody nebo opatření spojené s odnětím svobody. Osoba, která byla předána, může být stíhána a odsouzena za takový trestný čin před obdržetím souhlasu, pokud během trestního stíhání pro tento trestný čin nebo v rozsudku o něm nebylo uloženo žádné opatření omezující svobodu. Souhlas cizího státu s rozšířením předání tak musí být vyžádán, aby bylo možné vykonat uloženou trestní sankci spojenou s omezením nebo zbavením osobní svobody (např. nepodmíněný trest odnětí svobody). Z uvedeného plyne, že podle § 198 odst. 1 písm. g), odst. 3 z. m. j. s. je třeba vyžádat souhlas příslušného orgánu předávajícího státu až v případě, že došlo k pravomocnému odsouzení předané osoby k nepodmíněnému trestu odnětí svobody nebo ochrannému opatření spojenému se zbavením osobní svobody, přičemž jde o souhlas k výkonu takového trestu nebo ochranného opatření. Naopak, byl-li v trestním řízení vedeném pro jiný skutek spáchaný před předáním, než pro který byla osoba předána z jiného členského státu Evropské unie do České republiky, uložen jiný druh trestu nebo ochranného opatření než nepodmíněný trest odnětí svobody nebo ochranné opatření spojené se zbavením osobní svobody, podle § 198 odst. 1 písm. d) z. m. j. s. není vůbec třeba souhlasu příslušného orgánu předávajícího státu (viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 6. 2020, sp. zn. [11 Tdo 606/2020](#), usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2020,

sp. zn. [11 Tdo 326/2020](#)).

9. V posuzovaném případě, kdy obžalovaný dosud, tj. ani v přípravném řízení, v projednávané trestní věci vedené Městským soudem v Praze pro skutek, v němž je spatřován zločin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 3 písm. a) tr. zákoníku, ve znění účinném od 1. 10. 2020, nebyl omezen na osobní svobodě, nebylo trestní řízení proti obžalovanému prováděno v rozporu s mezinárodními závazky České republiky, a tím ani v rozporu s jejím právním řádem. Není vadou přípravného řízení, jak uvádí soud prvního stupně, že nebyl vyžádán dodatečný souhlas s trestním stíháním obžalovaného. Naopak, vyžádání souhlasu předčasně, aniž by bylo třeba obžalovaného omezit v tomto trestním řízení na osobní svobodě, by bylo formální chybou, nadbytečným úkonem, administrativně zatěžujícím jak dožadující, tak dožádaný stát. Teprve pokud bude v této trestní věci obžalovaný uznán vinným a bude mu pravomocně uložen nepodmíněný trest odnětí svobody a nenastane-li jiný důvod vynětí z pravomoci českých justičních orgánů předpokládaných ustanovením § 198 odst. 1 z. m. j. s., nelze ve vykonávacím řízení pokračovat, aniž by byl vyžádán dodatečný souhlas k výkonu takového trestu. Obdobně je však třeba postupovat i v případě, vyvstane-li důvod k vzetí obžalovaného do vazby ještě v průběhu řízení před soudem před vyhlášením meritorního rozhodnutí.

10. Z výše uvedeného vyplývá, že argumentace soudu prvního stupně není správná a nepřipadná je i argumentace státního zástupce v podané stížnosti, popřípadě též argumentace obžalovaného, kterou uvedl v reakci na stížnost státního zástupce. Trest odnětí svobody je univerzálním druhem trestu, který lze za podmínek stanovených zákonem uložit za každý trestný čin, takže pokud by samotná možnost uložení nepodmíněného trestu odnětí svobody byla překážkou pro další vedení trestního stíhání po předání osoby z cizího státu, postrádalo by ustanovení § 198 odst. 1 písm. a) z. m. j. s. svůj smysl, neboť právě v tomto ustanovení je zakotvena jedna ze zákonných výjimek přípouštějících vedení trestního stíhání i pro jiný skutek (spáchaný před předáním osoby), než pro který byla osoba předána z jiného členského státu Evropské unie do České republiky, a to poté, co k tomuto předání fakticky došlo. Jestliže tedy dosud osobní svoboda obžalovaného v tomto řízení nebyla omezena a alespoň prozatím ani nemá být omezena, je bezpředmětné vyjadřovat se k ostatním výjimkám obsaženým v ustanoveních § 198 odst. 1 písm. b) až g) z. m. j. s.

11. Jak již uvedeno shora, smyslem zásady speciality je ochrana obviněného před trestním stíháním pro skutky, pro něž nebyl dožádaným státem vydán/předán. Dožádaný stát tak má možnost chránit vydávanou/předávanou osobu před stíháním např. pro skutky, jež nejsou na jeho území trestné, pro politické trestné činy apod. Smyslem zásady speciality není vytvoření automatické cesty k úniku pachatelů trestných činů před trestní odpovědností za určitých situací. Dále je třeba zdůraznit, že zásada speciality, tj. uvedená ochrana obviněného, je dočasná. Může zaniknout výslovným prohlášením obviněného, že se jí vzdává, souhlasem předávajícího státu, popřípadě dalšími způsoby uvedenými v ustanovení § 198 odst. 1 z. m. j. s. S ohledem na dočasnost případné překážky ve stíhání obviněného, resp. v jeho omezení na osobní svobodě nebo ve zbavení osobní svobody, nelze zastavit trestní stíhání obviněného. Ustanovení § 11 odst. 1 písm. c) tr. ř. výslovně uvádí, že důvodem pro zastavení trestního stíhání není dočasné vynětí z pravomoci orgánů činných v trestním řízení. V krajním případě, kdyby mělo opatření souhlasu dožadujícího státu trvat delší dobu, lze s ohledem na běh promlčecích lhůt uvažovat pouze o přerušení trestního stíhání.

12. Pro úplnost vrchní soud dodává, že vznikne-li v průběhu trestního řízení pochybnost o tom, zda uplatnění zásady speciality nebrání trestnímu stíhání obviněného, resp. omezení nebo zbavení osobní svobody obviněného, je nutno postupovat podle § 10 odst. 2 tr. ř. *per analogiam*, tj. předložit věc Nejvyššímu soudu, aby rozhodl o tom, zda je obviněný vyňat z pravomoci orgánů činných v trestním řízení (viz přiměřeně s ohledem na novou právní úpravu usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 5. 2006, sp. zn. [11 Tcu 29/2006](#), uveřejněné pod č. 24/2007 Sb. rozh. tr.).

13. Vzhledem k tomu, že v projednávaném případě zatím není třeba řešit, zda obžalovaný je či není vyňat z pravomoci českých justičních orgánů, nemohlo napadené usnesení obstát a muselo být podle § 149 odst. 1 písm. b) tr. ř. zrušeno. Vrchní soud současně uložil soudu prvního stupně, aby ve věci obžalovaného znovu jednal a rozhodl.